

د افغانستان اسلامي امارت
د ارشاد، حج او اوقافو وزارت
مسلكي معينيت
د مجمع علمي رياست
د افتاء آمريت

تاریخ ۱۴۴۳ / ۹ / ۱۰

شماره.....

بسم الله الرحمن الرحيم

فتواي درمورد صدقه فطر و نحوه پرداخت آن، در ماه مبارك رمضان سال ۱۴۴۳ هجري قمری مطابق به سال ۱۴۰۱ هجري شمسی.

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسوله الكريم و علي آله وأصحابه اجمعين.

قال الله تعالى: «فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ». (النحل ۴۳)

عَنْ عِزْمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- زَكَاةَ الْفِطْرِ طَهْرَةً لِلصَّائِمِ مِنَ اللُّغْوِ وَالرَّفَثِ وَطَعْمَةً لِلْمَسَاكِينِ مَنْ آدَاهَا قَبْلَ الصَّلَاةِ فَهِيَ زَكَاةٌ مَقْبُولَةٌ وَمَنْ آدَاهَا بَعْدَ الصَّلَاةِ فَهِيَ صَدَقَةٌ مِنَ الصَّدَقَاتِ. {رواه ابوداود}

در پاسخ به استفتاء های شهروندان محترم وهم وطنان عزیزمان که خواستار دریافت معلومات درمورد صدقه فطر واحكام متعلق به آن شده بودند و خواست ایشان از طریق ریاست محترم اطلاعات وارتباط عامه به این ریاست انعکاس داده شده است، به صورت فشرده ومختصر چنین باید گفت: که آنچه ماه مبارك رمضان را نسبت به دیگر ماهای سال برتری داده است این است که در این ماه بعضی از عبادت های بخصوصی انجام داده میشوند که در دیگر ماهای سال مکلفین مامور به انجام دادن آنها نمی باشند و صدقه فطر {فطر روزه} هم یکی از همین عبادت ها است که مخصوص ماه رمضان میباشد که باید در ختم این ماه واجدین شرائط برای مستحقین آن را پرداخت نمایند تا اگر نواقصی در گرفتن روزه و ادای فریضه صوم بوده باشد توسط این صدقه جبران گردد،

و در بحث مربوط به صدقه فطر {سرسایه} مباحث ذیل که در متن استفتاء به آن تذکر داده شده است در روشنی نصوص شرعی و عبارات معتبر فقهی به طور فشرده برای هم وطنان مان توضیح داده خواهد شد:

- ۱- حکم شرعی صدقه فطر.
- ۲- حکمت و فلسفه مشروعیت صدقه فطر.
- ۳- شرائط وجوب صدقه فطر.
- ۴- زمان واجب شدن صدقه فطر.
- ۵- اشخاصی که از جانب آنها صدقه فطر پرداخت گردد.

د افغانستان اسلامي امارت
د ارشاد، حج او اوقافو وزارت
مسلكي معينيت
د مجمع علمي رياست
د افتاء آمريت

تاريخ ۱۴۴۳/۹/۱۵

شماره.....

- ۶- اشياى كه از آنها صدقه فطر پرداخت مى گردد.
- ۷- ادای قيمت اشياء در صدقه فطر.
- ۸- مقدار و اندازه صدقه فطر و قيمت آن.
- ۹- مستحقين صدقه فطر.

۱- در قسمت حكم شرعى صدقه فطر بايد گفت كه اگرچه فقهاء كرام در اين مورد اختلاف نظر دارند كه عده ي از فقهاء كرام اين را فرض گفته و عده ي ديگر صدقه فطر را سنت مى دانند ولى دیدگاه فقهاء احناف در اين خصوص اين است كه صدقه فطر در صورت موجوديت شرائط خاص واجب است نه فرض اصطلاحى و نه هم سنت چنانچه در اين خصوص در كتاب هاى مشهور فقه احناف چنين آمده است: {وهي واجبة على الحر المسلم} الاختيار لتعليل المختار ج/۱ ص/ ۱۲۳ طبع: دارالمعرفة - بيروت.

و همچنان در البحر الرائق نيز در اين خصوص چنين آمده است: {فَالأَوَّلُ أَنهَا وَاجِبَةٌ كَمَا فِي الْكِتَابِ وَأَرَادَ بِهِ الْوُجُوبَ الْمُصْطَلَحَ عَلَيْهِ عِنْدَنَا وَإِنْ كَانَ وَرَدَ فِي السَّنَةِ لَفْظَ فَرَضَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَكَاةَ الْفِطْرِ لِأَنَّ مَعْنَاهُ أَمْرٌ أَمَرَ إِيْجَابٍ وَالْأَمْرُ الثَّابِتُ بِظَنِّي إِنْمَا يُفِيدُ الْوُجُوبَ، وَالْإِجْمَاعُ الْمُنْعَقِدُ عَلَى وَجُوبِهَا لَيْسَ قَطْعِيًّا لِيَكُونَ الثَّابِتُ الْفَرَضَ لِأَنَّهُ لَمْ يُنْقَلْ تَوَاتُرًا وَلِهَذَا قَالُوا أَمِنْ أَنْكَرَ وَجُوبِهَا لَا يُكْفَرُ} البحر الرائق ج/ ۲ ص/ ۴۳۸. طبع: مكتبة حقانيه.

و در المحيط البرهانی نيز در اين مورد چنين آمده است: {اختلفت الروايات في صفة صدقة الفطر ذكر في «الأصل»: وتجب صدقة الفطر عن نفسه وعبيده، وذكر في «المجرد»: عن أبي حنيفة: أن صدقة الفطر سنة لا ينبغي تركها، والمذهب أنها واجبة؛ لأنه ورد الأثر بها، قال عليه السلام: «أدوا عن تمونون»، وقال عليه السلام: «أدوا عن كل حر وعبد» والأمر للوجوب، ومعنى قول أبي حنيفة في «المجرد» أنها سنة: أن وجوبها ثابت بالسنة، { المحيط البرهانی ج/۲ ص/ ۵۸۹ طبع: مكتبة حقانيه.

۲- ثانياً در مورد حكمت و فلسفه وجوب صدقه فطر بايد گفت كه هدف از اين صدقه در اين موقع خاص همانا تزكيه، تطهير شخص روزه دار و مال آن، جبران نمودن نواقص و كوتاهي كه در جريان ادای فرائض صوم صورت گرفته است و همچنان كمك و همكاری نمودن با نیازمندان و خوشحال نمودن آنها در اين روزهاى خاص و خوشی سائر مسلمانان، مى باشد، چنانچه ابن عباس رضی الله عنه در اين خصوص مى فرمايند {فرض رسول الله صلى الله عليه و سلم زكاة الفطر طهرة للصائم من اللغو والرفث . وطمعة للمساكين. سنن ابى داود ج/۱ ص/ ۲۲۷ طبع حقانيه.

د افغانستان اسلامي امارت
د ارشاد، حج او اوقافو وزارت
مسلكي معينيت
د مجمع علمي رياست
د افتاء آمريت

تاریخ ۱۴۴۳/۹/۱۵

شماره.....

وهمچنان در نورالایضاح نیز در مورد حکمت و جوب این صدقه چنین گفته شده است: { امرنا بها سيدنا النبي صلى الله عليه وسلم في السنة الثانية من الهجرة لحكم جليلة وأغراض نبيلة منها :

۱ إغناء الفقراء عن ذل السؤال في هذا اليوم العظيم.

۲ إدخال الفرح والسرور عليهم في هذا اليوم الذي يفرح فيه المسلمون جميعا .

۳ تطهير مال الصائم بعد أن تطهر جسده بالصوم .

۴ جبر ما عساه أن يكون من خلل في صومه قال سيدنا رسول الله صلى الله عليه وسلم زكاة الفطر طهرة للصائم من اللغو والرفث} نورالایضاح ج/۱/ص/۱۳۵ طبع: دار الحكمة - دمشق.

۳- ثالثا در بحث شرائط و جوب صدقه فطر باید گفت: که وجوب صدقه فطر مشروط به مسلمان بودن، آزاد و مالک نصاب بودن شخص است.

بناء هر فرد مسلمان و آزاديکه مال دست داشته وی به اندازه نصاب زکات بوده و آن مازاد از ضرورت ها و نیازهای خودش باشد، اگرچه بر این مقدار مال سال هم سپری نشده باشد و حتی اگر وی مالک این مقدار مال قبل از طلوع صبح صادق روز عید فطر نیز شده باشد، بر وی صدقه فطر واجب است.

و همچنان برخلاف نصاب زکات فرضی «نامی» بودن مال هم برای وجوب صدقه فطر شرط نیست بلکه داشتن مطلق نصاب شرط است چنانچه در این مورد در کتاب های مشهور فقه حنفی چنین آمده است: { وَهِيَ وَاجِبَةٌ عَلَى الْحَرِّ الْمُسْلِمِ الْمَالِكِ لِمَقْدَارِ النَّصَابِ فَاضِلًا عَنْ حَوَائِجِهِ الْأَصْلِيَّةِ كَذَا فِي الْأَخْتِيَارِ شَرْحِ الْمُخْتَارِ وَلَا يُعْتَبَرُ فِيهِ وَصْفُ النَّمَاءِ } الفتاوى الهندية ج/۱/ص/۱۹۱ طبع: مکتبه حقانيه.

و همچنان در الباب نیز در این خصوص چنین آمده است: { صدقة الفطر واجبة على الحر المسلم إذا كان مالكا لمقدار النصاب فاضلا عن مسكنه وثيابه وأثاثه وفرسه وسلاحه وعبيده للخدمة، } اللباب في شرح الكتاب ج/ ۱/ص/ ۸۱ طبع: شامله.

۴- رابعاً در مورد زمان و وقت واجب شدن صدقه فطر باید گفت: که صدقه فطر همزمان با طلوع صبح صادق روز عید فطر واجب می گردد، بناء اشخاصی که تاهمین وقت زنده بودند و یا نوزادها یکه قبل از همین

د افغانستان اسلامي امارت
د ارشاد، حج او اوقافو وزارت
مسلكي معينيت
د مجمع علمي رياست
د افتاء آمريت

تاریخ ۱۴۴۳/۹/۱۰

شماره.....

وقت به دنیا آمدند و یا کافر که قبل از این وقت مسلمان شد در صورتیکه واجد شرایط باشند صدقه فطر بر آنها واجب است، اما اگر کسی قبل از این وقت وفات نمود و یا نوزادی بعد از این وقت به دنیا آمد و یا کافری مسلمان شد با وصف آنکه واجد شرایط باشند بر آنها صدقه فطر واجب نیست، و همچنان اگر شخص فقیر قبل از این وقت صاحب نصاب شد بر وی واجب است ولی اگر بعد از این وقت صاحب نصاب گردید و یا قبل از این وقت شخص صاحب نصاب فقیر گردید بر آنها صدقه فطر واجب نیست.

با وصف آنکه وقت وجوب صدقه فطر همزمان با طلوع صبح صادق روز عید فطر می باشد ولی ادای آن بعد از دخول ماه رمضان در خلال این ماه در هر وقتیکه صورت گیرد بنا بر موجودیت سبب وجوب که ماه رمضان است، جائز بوده و درست می باشد، ولی مستحب و پسندیده است تا قبل از رفتن به نماز عید صدقه فطر پرداخت گردد و اگر یک شخص قبل از نماز عید نسبت مشکلات صدقه فطر را پرداخت کرده نتواند باز هم ساقط نمی گردد و باید بعد از نماز عید هم آن را پرداخت نماید.

چنانچه در این خصوص در کتاب های مشهور فقه حنفی چنین آمده است: { ووجوب الفطرة يتعلق بطلوع الفجر من يوم الفطر، فمن مات قبل ذلك لم تجب فطرته، ومن أسلم أو ولد بعد طلوع الفجر لم تجب فطرته، ويستحب للناس أن يخرجوا الفطرة يوم الفطر قبل الخروج إلى المصلی، فإن قدموها قبل يوم الفطر جاز، وإن أخروها عن يوم الفطر لم تسقط، وكان عليهم إخراجها. } اللباب فی شرح الكتاب ج/۱/ص/ ۸۱ طبع: شامله.

و همچنان در الهدایه نیز در این خصوص چنین آمده است: { ووجوب الفطرة يتعلق بطلوع الفجر من يوم الفطر وقال الشافعي رحمه الله بغروب الشمس في اليوم الأخير من رمضان حتى إن من أسلم أو ولد ليلة الفطر تجب فطرته عندنا وعنده لا تجب وعلى عكسه من مات فيها من ممالیکه أو ولده له أن يختص بالفطر وهذا وقته ولنا أن الإضافة للاختصاص واختصاص الفطر باليوم دون الليل والمستحب أن يخرج الناس الفطرة يوم الفطر قبل الخروج إلى المصلی لأنه عليه الصلاة والسلام كان يخرج قبل أن يخرج للمصلی ولأن الأمر بالإغناء كي لا يتشاغل الفقير بالمسئلة عن الصلاة وذلك بالتقديم فإن قدموها على يوم الفطر جاز لأنه أدى بعد تقرر السبب فأشبهه التعجيل في الزكاة ولا تفصيل بين مدة ومدة هو الصحيح وقيل يجوز تعجيلها في النصف الأخير من رمضان وقيل في العشر الأخير وإن أخروها عن يوم الفطر لم

د افغانستان اسلامي امارت
د ارشاد، حج او اوقافو وزارت
مسلكي معينيت
د مجمع علمي رياست
د افتاء آمريت

تاریخ ۱۴۴۳/۹/۱۵

شماره.....

تسقط وكان عليهم إخراجها لأن وجه القرية فيها معقول فلا يتقدر وقت الأداء فيها بخلاف الأضحية والله أعلم {الهدايه شرح البدايه ج/ ۱ ص/ ۱۹۳ طبع: اميرحمزه كتب خانه - كويته.

ودر فتاوی عالمگیری نیز در این مورد چنین آمده است: { وَوَقْتُ الْوُجُوبِ بَعْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ الثَّانِي مِنْ يَوْمِ الْفِطْرِ فَمَنْ مَاتَ قَبْلَ ذَلِكَ لَمْ تَجِبْ عَلَيْهِ الصَّدَقَةُ وَمَنْ وُلِدَ أَوْ أَسْلَمَ قَبْلَهُ وَجَبَتْ وَمَنْ وُلِدَ أَوْ أَسْلَمَ بَعْدَهُ لَمْ تَجِبْ وَكَذَا الْفَقِيرُ إِذَا أَيْسَرَ قَبْلَهُ تَجِبْ وَلَوْ افْتَقَرَ الْعِنْيُ قَبْلَهُ لَمْ تَجِبْ كَذَا فِي مُحِيطِ السَّرْحَسِيِّ وَمَنْ مَاتَ بَعْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَهِيَ وَاجِبَةٌ عَلَيْهِ وَكَذَا إِذَا افْتَقَرَ بَعْدَ يَوْمِ الْفِطْرِ كَذَا فِي الْجَوْهَرَةِ النَّيِّرَةِ وَإِنْ قَدَّمُوهَا عَلَى يَوْمِ الْفِطْرِ جَازَ وَلَا تَفْضِيلَ بَيْنَ مُدَّةٍ وَمُدَّةٍ وَهُوَ الصَّحِيحُ وَإِنْ أَخْرَوْهَا عَنْ يَوْمِ الْفِطْرِ لَمْ تَسْقُطْ وَكَانَ عَلَيْهِمْ إِخْرَاجُهَا كَذَا فِي الْهَدَايَةِ {الفتاوى الهندية ج/ ۱ ص/ ۱۹۲ طبع: مكتبة حقانيه.

۵- خامساً در مورد اشخاصی که از جانب آنها باید صدقه فطر پرداخت گردد باید گفت: که شخصی که واجد شرایط وجوب صدقه فطر باشد، ادای صدقه فطر نه تنها اینکه بر وی از طرف خودش واجب است بلکه ادای آن از طرف افراد که تولیت و نفقه آنها را به عهده دارد نیز واجب است.

به این اساس بر اشخاص واجد شرایط واجب است تا صدقه فطر را از سویی خودشان و اولادهای نابالغ شان بپردازند در صورتیکه آنان مال شخصی نداشته باشند، و پرداخت نمودن صدقه فطر از سویی اولادهای بالغ و خانم الزامی نیست ولی در صورتیکه از سویی آنها نیز پرداخت نماید و لو بدون اجازه آنها هم باشد، جائز بوده درست می باشد.

چنانچه در این خصوص در کتاب های متعبر فقه حنفی چنین آمده است: { وَتَجِبُ عَنْ نَفْسِهِ وَطِفْلِهِ الْفَقِيرِ كَذَا فِي الْكَافِي وَالْمَعْتَوُهِ وَالْمَجْنُونُ بِمَنْزِلَةِ الصَّغِيرِ سَوَاءً كَانَ الْجُنُونُ أَصْلِيًّا أَوْ عَارِضِيًّا وَهُوَ الظَّاهِرُ مِنَ الْمَذْهَبِ كَذَا فِي الْمُحِيطِ ثُمَّ إِذَا كَانَ لِلْوَالِدِ الصَّغِيرِ أَوْ الْمَجْنُونِ مَالٌ فَإِنَّ الْآبَ أَوْ وَصِيَّهُ أَوْ جَدَّهُمَا أَوْ وَصِيَّهُ يُخْرِجُ صَدَقَةَ فِطْرِ أَنْفُسِهِمَا وَرَقِيقَتَهُمَا مِنْ مَالِهِمَا عِنْدَ أَبِي حَنِيفَةَ وَأَبِي يُوسُفَ رَحِمَهُمَا اللَّهُ تَعَالَى {الفتاوى الهندية ج/ ۱ ص/ ۱۹۲ طبع: حقانيه.

و همچنان در الهدایه نیز در این مورد چنین آمده است: { قَالَ يَخْرُجُ ذَلِكَ عَنْ نَفْسِهِ لِحَدِيثِ ابْنِ عَمْرِو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَكَاةَ الْفِطْرِ عَلَى الذَّكَرِ وَالْأُنْثَى الْحَدِيثِ وَيَخْرُجُ عَنْ أَوْلَادِهِ الصَّغَارِ - وَمِمَّا يَكُونُ لِقِيَامِ الْوَالِيَةِ وَالْمَوْئِنَةِ وَهَذَا إِذَا كَانُوا لِلْخِدْمَةِ وَلَا مَالٌ لِلصَّغَارِ فَإِنَّ كَانَ لَهُمْ مَالٌ يُؤَدِي مِنْ مَالِهِمْ عِنْدَ أَبِي حَنِيفَةَ وَأَبِي يُوسُفَ رَحِمَهُمَا اللَّهُ خِلافَ مُحَمَّدٍ رَحِمَهُ اللَّهُ لِأَنَّ الشَّرْعَ أَجْرَاهُ مَجْرَى الْمَوْئِنَةِ فَاشْبَهَ النِّفْقَةَ وَلَا يُؤَدِي عَنْ زَوْجَتِهِ لِقِصُورِ الْوَالِيَةِ وَالْمَوْئِنَةِ - وَلَا عَنْ أَوْلَادِهِ الْكِبَارِ وَإِنْ كَانُوا فِي عِيَالِهِ لِانْتِعَادِ الْوَالِيَةِ

د افغانستان اسلامي امارت
د ارشاد، حج او اوقافو وزارت
مسلكي معينيت
د مجمع علمي رياست
د افتاء آمريت

تاريخ ۱۴۴۳/۹/۱۵

شماره.....

ولو أدى عنهم أو عن زوجته بغير أمرهم أجزاء استحسناتنا لثبوت الإذن عادة { الهدايه شرح
الهدايه ج/ ۱ ص/ ۱۹۰ طبع: اميرحمزه كتب خانه.

۶- سادساً درمورد اینکه صدقه فطر از کدام اشیاء و چیزها باید پرداخت گردد باید گفت: که
نزد فقهاء احناف عليهم الرحمة از چهار چیز و صنف غذایی { گندم، جو، خرما و کشمش } اداء
نمودن صدقه فطر جوازدارد البته بحث انفع للفقرا بودن در تمام صدقات اولویت دارد که
صدقه دهنده نباید آن را فراموش کرده به جنس رخیص و ارزان اکتفاء نماید چنانچه در این
خصوص در کتاب های مشهور فقه حنفی چنین آمده است: { وَإِنَّمَا تَجِبُ صَدَقَةُ الْفِطْرِ مِنْ أَرْبَعَةِ
أَشْيَاءٍ مِنَ الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالتَّمْرِ وَالتَّزْبِيبِ } الفتاوى الهندیه ج/ ۱ ص/ ۱۹۱ طبع: حقایقه.

و همچنان در الباب نیز در این مورد چنین آمده است: { والفطرة. نصف صاع من بر، أو صاع
من تمر أو زبيب أو شعير. } الباب فی شرح الكتاب ج/ ۱ ص/ ۸۱ طبع: شامله.

لذا هر شخص واجد شرایط باید حسب توان خود یکی از این اشیاء چهارگانه را انتخاب نموده
صدقه فطر خود را برای مستحقین آن بپردازد البته آرد گندم و آرد جو در حکم گندم و جو می
باشد حکماً تفاوت ندارند.

۷- سابعاً در مورد اینکه آیا عین اشیاء ذکر شده باید در صدقه فطر پرداخت گردد و یا پرداخت
نمودن قیمت آن ها هم جائز است، باید گفت: که نزد فقهاء حنفی عليهم الرحمة محاسبه قیمت
یکی از اشیاء و اصناف غذایی مجاز در صدقه فطر و ادای آن به فقراء و نیازمندان نه تنها اینکه
جائز بوده بلکه بهتر و اولی است که چنین کاری صورت گیرد تا فرد مستحق بتواند به
نیازمندی خود به صورت دلخواه و به آسانی رسیدگی نماید.

البته قیمت جنس مطابق به قیمت موجود در محل زندگی شخصی که بر وی صدقه واجب است
در نظر گرفته شود.

چنانچه در این خصوص در کتاب های مشهور فقه حنفی چنین آمده است: { وكان الفقيه أبو
جعفر رحمه الله تعالى يقول أداء القيمة أفضل لأنه أقرب إلى منفعة الفقير فإنه يشتري به
للحال ما يحتاج إليه والتنصيص على الحنطة والشعير كان لأن البياعات في ذلك الوقت
بالمدينة يكون بها فأما في ديارنا البياعات تجري بالنقود وهي أعز الأموال فالأداء منها
أفضل. } المبسوط للسرخسی ج/ ۳ ص/ ۱۰۹ طبع: احیاء التراث.

د افغانستان اسلامي امارت
د ارشاد، حج او اوقافو وزارت
مسلكي معينيت
د مجمع علمي رياست
د افتاء آمريت

تاریخ ۱۴۴۳/۹/۱۵

شماره.....

وهمچنان در فتاوی عالمگیری نیز در این مورد چنین آمده است: {وَذَكَرَ فِي
الْفَتَاوَى أَنَّ أَدَاءَ الْقِيَمَةِ أَفْضَلُ مِنْ عَيْنِ الْمُنْصُوصِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِ الْقَتَاوَى}
الفتاوى الهندية ج/ ۱ ص/ ۱۹۲ طبع: مکتبه حقانيه.

۸- و در مورد اینکه چه مقدار و اندازه از این اشیاء چهارگانه ذکر شده در
صدقه فطر باید پرداخت گردد، باید گفت: که مقدار صدقه فطر در
صوتیکه از گندم و آرد گندم باشد نصف صاع می باشد، و در صورتیکه
از جو، خرما و کشمش باشد یک صاع کامل باید پرداخت گردد.

چنانچه در این خصوص در کتاب های مشهور فقه حنفی چنین آمده است: {
أَمَّا جِنْسُهُ وَقَدْرُهُ فَهُوَ نِصْفُ صَاعٍ مِنْ حِنْطَةٍ أَوْ صَاعٍ مِنْ شَعِيرٍ أَوْ صَاعٍ مِنْ
تَمْرٍ وَهَذَا عِنْدَنَا} بدائع الصنائع ج/ ۲ ص/ ۱۰۸ طبع: دارالفکر.

ولی در مورد اینکه اندازه صاع و نصف صاع با اوزان مروجه امروزی چگونه تثبیت گردد
باید گفت که در تعریف صاع امام ابی حنیفه و امام محمد رحمهم الله تعالی با دیگر ائمه
اختلاف نظر دارند، با تعریف متفاوت که این ها از صاع دارند که صاع عبارت است از چهار
مُد و هر مُد دو رطل است پس یک صاع هشت رطل عراقی می باشد و این را صاحب کتاب
الفقه اسلامی و ادلته با اوزن مروجه معاصر چنین تخمین نموده است که یک صاع ۳۸۰۰
گرام می باشد، لذا اگر از گندم صدقه فطر پرداخت میشود باید {۱۹۰۰} گرام و یا احتیاطاً
دو کیلوگرم گندم و یا قیمت آن مطابق نرخ محل پرداخت شود و اگر از جو، خرما و کشمش
پرداخت میگردد باید {۳۸۰۰} گرام و یا هم احتیاطاً چهار کیلوگرم و یا قیمت آن مطابق نرخ
محل پرداخت نمایند، چنانچه در این مورد در فقه اسلامی چنین آمده است: {والصاع عند أبي
حنيفة ومحمد ثمانية أرطال بالعراقي، والرطل العراقي مئة وثلاثون درهماً، ويساوي ۳۸۰۰
غراماً. الفقه اسلامی و ادلته ج/ ۳ ص/ ۶۰ طبع: حقانيه.

با توجه به اینکه قیمت مقدارهای فوق الذکر اشیای مجاز در صدقه فطر با در نظر داشت نوعیت
آنها متفاوت بوده و همچنان نرخ آنها در مرکز و ولایات کشور یکسان نمی باشد، بناء هر شخص
واجد شرایط می تواند نوعیت و کیفیت جنس مورد استفاده و یا قابل استفاده خود را معیار
قرار داده قیمت موجود آن را از بازار های محل اقامت خود دریافت نموده و آن را به فقراء و
نیازمندان بدهد.

د افغانستان اسلامي امارت
د ارشاد، حج او اوقافو وزارت
مسلكي معينيت
د مجمع علمي رياست
د افتاء آمريت

تاریخ ۱۴۴۳/۹/۱۵

شماره.....

البته قیمت موجوده این اشیاء با در نظر داشت نوع متداول و متوسط آن ها به اساس دریافت معلومات از پیشه وران این بخش در مرکز {شهر کابل} با رعایت جنبه احتیاط در قیمت ها، تقریباً قرار ذیل می باشد:

۱- گندم نصف صاع تقریباً معادل به (۱۹۰۰گرام) مبلغ ۹۰ افغانی، احتیاطاً دو کیلوگرام مبلغ ۹۵ افغانی.

۲- آرد گندم نصف صاع تقریباً معادل به (۱۹۰۰گرام) مبلغ ۹۵ افغانی، احتیاطاً دو کیلوگرام مبلغ ۱۰۰ افغانی.

۳- جو یک صاع تقریباً معادل به (۳۸۰۰گرام) مبلغ ۱۸۰ افغانی، احتیاطاً چهار کیلوگرام مبلغ ۱۸۹ افغانی.

۴- آرد جو یک صاع تقریباً معادل به (۳۸۰۰گرام) مبلغ ۱۹۰ افغانی، احتیاطاً چهار کیلوگرام مبلغ ۲۰۰ افغانی.

۵- خرما یک صاع تقریباً معادل به (۳۸۰۰گرام) مبلغ ۵۳۲ افغانی، احتیاطاً چهار کیلوگرام مبلغ ۵۶۰ افغانی.

۶- کشمش یک صاع تقریباً معادل به (۳۸۰۰گرام) ۱۰۲۶ افغانی، احتیاطاً چهار کیلوگرام مبلغ ۱۰۸۰ افغانی.

با وصف آن که اختیار عین مقدار تعیین شده هر یکی از اشیاء فوق در ادای صدقه فطریا قیمت هر کدام آن مجاز بوده و صدقه فطر با دادن آن به فقراء و نیازمندان اداء می گردد ولی بهتر است که آنچه به منظور منفعت فقراء و رسیدگی به نیازمندی های شان، قیمت جنس های با ارزشتر از اجناس فوق در نظر گرفته شود، به خصوص افراد که وضع اقتصادی شان بهتر است، ایجاب می نماید تا ایشان به آن عمل نمایند.

۹- در مورد مستحقین صدقه فطر باید گفت: که مستحقین صدقه فطر کاملاً همانند مستحقین زکات می باشند، بناء افراد که صاحب نصاب نبوده و از اصول و فروع { پدر، مادر و اولادها} صدقه دهنده هم نبوده باشد، می تواند صدقه فطر را به آنها داد، البته اگر واجدین شرایط استحقاق در اقارب صدقه دهنده باشد بهتر است که به آنها داده شود، در غیر آن به فقراء محل داده شود و نیز اشخاص محتاج تر تلاش شود که پیدا گردد بهتر خواهد بود.

د افغانستان اسلامي امارت
د ارشاد، حج او اوقافو وزارت
مسلكي معينيت
د مجمع علمي رياست
د افتاء آمريت

تاریخ ۱۴۴۳/۹/۱۵

شماره.....

وهمچنان وكالت درادای صدقه فطراز طرف اشخاص كه در محل دیگر و یا كشور دیگر زندگی می کنند جائز است، البته درادای صدقه فطر چنین اشخاص قیمت جنس مورد نظر در همان محل و یا كشور كه زیست دارند در نظر گرفته میشود.

چنانچه در این خصوص در کتاب های مشهور فقه حنفی چنین آمده است: {باب من يجوز دفع الصدقة إليه ومن لا يجوز: قال رحمه الله الأصل فيه قوله تعالى { إنما الصدقات للفقراء والمساكين } الآية فهذه ثمانية أصناف وقد سقط منها المؤلف قلوبهم لأن الله تعالى أعز الإسلام وأغنى عنهم وعلى ذلك انعقد الإجماع} الهداية شرح البداية ج/۱ ص/ ۱۸۶ طبع: امیرحمزه کتب خانة. و همچنان در بدائع الصنائع نیز در این مورد چنین آمده است: {عن مُحَمَّدٍ أَنَّهُ يُؤَدِّي زَكَاةَ الْمَالِ حَيْثُ الْمَالِ وَيُؤَدِّي صَدَقَةَ الْفَطْرِ عَنْ نَفْسِهِ وَعَبِيدِهِ حَيْثُ هُوَ وَهُوَ قَوْلُ أَبِي يُوسُفَ الْأَوَّلِ ثُمَّ رَجَعَ} بدائع الصنائع ج/۲ ص/ ۱۱۲ طبع: دارالفکر.

و در الهدایة نیز در این خصوص درجایی دیگر چنین آمده است: {ويكره نقل الزكاة من بلد إلى بلد وإنما يفرق صدقة كل فريق فيهم لما روينا من حديث معاذ رضي الله تعالى عنه وفيه رعاية حق الجوار إلا أن ينقلها الإنسان إلى قرابته أو إلى قوم هم أحوج من أهل بلده لما فيه من الصلة أو زيادة دفع الحاجة ولو نقل إلى غيرهم أجزاءه وإن كان مكروها لأن المصرف مطلق الفقراء بالنص والله أعلم} الهداية شرح البداية ج/۱ ص/ ۱۹۰ طبع: امیرحمزه کتب خانة.

والله اعلم وعلمه اتم

راقم الحروف "محمدعارف" مصلح